
Beérkezett könyvek

FILOZÓFIA, FILOZÓFIAI PSZICHOLÓGIA

PAULER ÁKOS: *Bevezetés a filozófiába*. Áron Könyvkiadó, Budapest, 2001, 446 oldal, 1890 Ft

A húszas évek vezető magyar filozófiai művének 6., „szinte kritikai” kiadása. A pszichológiatörténész s a mai elméleti pszichológus számára is alapvető érdekességű, mert Brentano és Husserl korabeli értelmezése alapján megmutatja, hogy a gondolkodás és az értékek vizsgálatában milyen a kapcsolat az érték és a tudás objektivista, s mai kognitív kutatásban is követett individualista és naturalista felfogása között. Pauler az előbbit védelmezi.

SCHWENDTNER T., ROPOLYI L. és KISS O. (szerk.): *Hermeneutika és természettudományok*. Áron Könyvkiadó, Budapest, 2001, 466 oldal, 3200 Ft

15 dolgozat, javarészt fordítás a mai vitákból arról, hogy a természet hordoz-e számunkra jelentést, s ennek megfelelően van-e szemantikája a természettudományoknak. A pszichológia szinte bántóan kimarad ugyan a szerkesztők távlataiból, de Husserl és Popper elemzése, Kuhn és Márkus írásai tanulságosak a pszichológia mai helyzetének megértéséhez is.

TÁRSADALOMTUDOMÁNY

FOKASZ NIKOSZ (szerk.): *Káosz és nemlineáris dinamika a társadalomtudományokban*. Typotex Kiadó, Budapest, 2003, 472 oldal, 4200 Ft

A mai társadalomelméletben használt „divatkifejezés” valódi tudományos értékét bemutató 19 tanulmányból álló (javarészt) fordításgyűjtemény. A politika, a gazdaság, a tőzsde viselkedését bemutató nagy fejezetek mellett a magatartás idősorainak elemzéséről a pszichológus számára is tanulságosak az öngyilkosságokat, a barátságokat, az anyaságot vizsgáló dolgozatok.

MCGRATH, A. E.: *Tudomány és vallás. Bevezetés*. Typotex Kiadó, Budapest, 2003, 332 oldal, 2800 Ft

Korszerű tankönyv olyan kurzusok számára, amelyek minden oldalról körbejárják ezt a vitákkal teli érintkezési területet. A modern analitikus filozófia, a tudománytörténet és a modern teológia egyaránt jelen van a könyvben. A könyv jól rendezi a különböző lehetséges attitűdöket – *n* konfliktuskeresés, együttélés, kettős igazság – és szaktudományi példákkal illusztrálja őket. A pszichológus számára legérdekesebbek a darwinizmust elemző részek, valamint a természetre alkalmazott metaforák elemzése (gondoljunk csak a teremtményre és a gondoskodó anyára).

FEJLŐDÉSLÉLEKTAN

STERN, D. N.: *The first relationship. Infant and mother.* Harvard University Press, Cambridge, 2002, 178 oldal, 22.95 US dollár

Az 1977-es klasszikus munka újrakiadása, a szerző új előszavával. Stern munkája máig fontos, úttörő, kötelező olvasmány a csecsemőkutatásban. A csecsemő felfedezése a kísérletező gyermeklélektanban neki köszönheti alapvető szociális-interakciós hangsúlyát, s kapcsolatát a pszichoanalitikus Én-pszichológiával. Stern nyitotta meg az utat az interakciós diád etológiai értelmezésére, olyan eljárásokkal és megfigyelési módszerekkel, melyeket ma is „interakciós tánchoz” hasonlít a szerző. Az etológiai és diadikus hangsúly mellett a finom mozgáskoordináció-elemzés a könyv máig maradandó érdekessége.

DUPOUX, E. (szerk.): *Language, brain, and cognitive development.* MIT Press, Cambridge, 2001, XV + 541 oldal, 36.50 angol font

Jacques Mehler 65 éves *Festschriftje*, mely az ünnepelt – a *Cognition* alapító főszerkesztője, a francia kognitív kutatás egyik atyja, a csecsemőpercepció kutatás elindítója, a modern pszicholingvisztika vezéralakja – sokoldalúsága és hálózatszervező ereje révén a mai kognitív kutatás valódi nemzetközi panorámája. Ennek megfelelően a 28, javasolt elméleti és módszertani összefoglalóhoz hozó tanulmány 5 nagy fejezetbe rendezve áttekinti, mit is tudunk ma, három évtized után a megismerés világáról. A gondolkodás fejezet szerzői – Johnson-Laird, Block, Phyllyshyn stb. – a reprezentáció fogalmát és a gondolkodás mint reprezentáció-átalakítás koncepcióit mutatja be. A nyelv fejezet – olyan szerzőkkel, mint Bever, Caramazza, Levelt stb. – különleges érdekessége a nyelvközi feldolgozási folyamatok elemzése. A nyelv és a biológia részek – Hauser, Morton, Posner stb. – fontos hangsúlyai a korai nyelvi kompetencia természete csecsemőknél, a kommunikáció törzsfejlődése, a kritikus periódusok jelentősége s mai értelmezése. Egészében a könyv nem esetleges ünnepi olvasmány, hanem igen izgalmas áttekintés, mely több vitát és kitekintést ad, mint ami szokásos.

CZEIZEL ENDRE: *Tudósok, gének, dilemmák. A magyar származású Nobel-díjasok család-elemzése.* Galenus Kiadó, Budapest, 2002, 362 oldal + mellékletek, 2800 Ft

14 magyarként (is) emlegetett Nobel-díjas tudós részletes életút-elemzése a pszichológus számára önmagában is érdekes olvasmány. A részletes genetikai elemzés, az általános értelmesség és a speciális képesség öröklött elemeinek feltárása, az iskola és a vallás tüzetes feltárása elméletileg is ritka érdekessé teszi a könyvet. Eközben mindegyik életút magában is izgalmas fejlődés-lélektani tanulmány.

SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI SZOROZATOK

Az *Osiris Kiadó* tovább folytatja múltfeltáró, a *Szociálpszichológia klasszikusai* sorozatát, s ezt a Könyvtár egy új sorozatával, a *Szociálpszichológia második évszázada* című sorozattal is kiegészítette. Mindkettő szerkesztője Hunyady György. Az első három bemutatott kötet az első, a másik kettő a második sorozatból való.

MOSCOVICI, S.: *Társadalom-lélektan*. Szerk.: László János. Osiris Könyvkiadó, Budapest, 2002, 417 oldal, 2680 Ft

Válogatás a szociálpszichológia és a társadalmi kérdések érzékeny összehasonlításában kiemelkedő francia tudós életművéből. Az attitűdök, a reprezentációelmélet és a politológia szociálpszichológiai értelmezése egyaránt izgalmas olvasmánnyá teszik.

HEIDER, F.: *A személyközi viszonyok pszichológiája*. Osiris Könyvkiadó, Budapest, 2003, 417 oldal, 2680 Ft

Heider 1958-as klasszikus művének fordítása, Hunyady György gondos értelmezésével. A könyv nem csupán történeti érdekességű. A szociálpszichológiai attribúciókutatás alapvető inspirátora, s ugyanakkor a „dolog” és „személy” elkülönítésének, az intencionális és teleológiai rendszerek keletkezésének mai kutatási aktualitása révén – gondoljunk Premack, Gergely és Csibra kutatásaira – az összehasonlító- és fejlődépszichológusok számára is aktuális olvasmány.

ZAJONC, R.: *Érzelmek a társas kapcsolatokban és a megismerésben*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 592 oldal, 2880 Ft

Zajonc természetesen nagyon is élő része a mai szociálpszichológiának, akinek – mint Hunyady György bevezető elemzése is rámutat – nem kellett az emeritációra várnia, hogy provokatívakat mondjon. A kötet a radikális viselkedéskutató – kialakítható-e zenepreferencia rágcslóknál, van-e szociális facilitáció csótányoknál –, a provokatív fejlődéselemző – a nagyobb családban a születési sorrenddel csökken az értelmesség – mellett a kötet részletesen bemutatja az érzelmek kutató Zajoncot is. Ezek a kutatásai éreztetik a legvilágosabban, hogy számára fiziológia, biológia és társadalomtudomány nem idegen komponensek, egyszerre foglalkozik az érzelmek arckifejezési visszajelzéseivel, az érzelem idejével a teljes ingerfeldolgozási folyamat idegrendszeri értelmezésében, s az érzelem társadalmi szabályozó szerepével. Ritka erény ma ez a komplexitás.

BANAJI, M.: *Rejtőzködő attitűdök és sztereotípiák*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 598 oldal, 2980 Ft

A válogatás a mai szociálpszichológia igen aktív és sikeres szereplőjét mutatja be. A 15 tanulmány vezérmotívumai az implicit mozzanatok a selfhez kapcsolódó szerveződésekben, a rejtett sztereotípiák és előítéletek, a nyelvi relativizmus kérdései. Az „új szociálpszichológia” nyitottságát mutatják a módszerek: az előítéletet ma már az amygdala aktivációval is vizsgálják, különböző csoportokhoz tartozó személyek fényképeinek nézegetése közben, s nem csak kérdőívekkel.

JOST, J. T.: *Önalávetés a társadalomban: A rendszerigazolás pszichológiája*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 671 oldal, 2880 Ft

Az „új szociálpszichológia” másik arcát mutatja meg ez a válogatás: a szociálpszichológia céljait és módszereit a nagy társadalmi kérdésekhez közelíti. A fennálló rendszerek igazolását szolgáló szociálpszichológiai mechanizmusok, az implicit igazodás az uralkodó rétegekhez, a hamis tudat keletkezése, a konzervativizmus lélektani mechanizmusainak elemzése, s a szociális konstrukcionizmus program kidolgozása ennek a pszichológiának a vezető kérdései. Olyan attitűd jelenik itt meg sokkal kidolgozottabb empirikus háttérrel, melyet Európában néhány évtizede mint „kritikai pszichológiát” ismertünk meg.

MUNKA- ÉS SZERVEZETPSZICHOLÓGIA

KLEIN SÁNDOR: *Vezetés- és szervezetpszichológia*. SHL Hungary, Budapest, 2001, 717 oldal, ár nélkül

A Buda Béla, Gazdag Miklós, Kaucsek György, Mészáros Aranka, Simon Péter, Török L. Gábor és Wagner János társszerzőségével készült részletes tankönyv a téma teljes spektrumát áttekinti, a történetről a módszereket bemutató függelékig, a Vezető, Csoport és Szervezet témái köré szervezve az anyagot. Különösen részletesek a szervezetek és a vezetés motivációs oldalával, a munkahelyi mentálhigiénével és a légkört megnyomó pszichoterrorral kapcsolatos fejezetek. Gyakorlati tankönyv ez, amely a beavatkozási gyakorlatokat is bemutatja a „diagnosztikus” elméleti anyag mellett.

WHEATLEY, M.: *Vezetés és a modern természettudomány*. SHL Hungary, Budapest, 2001, 717 oldal, ár nélkül

A népszerű könyv a káoszelmélet és a rendszerek közti kölcsönhatás folyamatait hangsúlyozza az emberi vezetési folyamatok jobb megértésére. Az áthallások kiemelése révén hasznos metaforák forrása lehet a gyakorló vezető számára.